

Kamienne ule w zboczu Góry Starej (Vén-hegy)

na jednym największym stożku tufy na tak zwanym Tronie Króla (Királyszék) na jednym bloku skały można naliczyć 48 nisz. Na obszarze kamiennych uli w 1958 roku otworzono kamieniołom, potem wielu ludzi zabrało głos w sprawie uratowania grupy kamiennych uli zalecając ich ochronę. Chociaż po tym władze rady komitatu zakazały wydobywania kamienia, ale do tego czasu spowodowało ono znaczne szkody. W roku 1960 wreszcie unormowuje się sytuacja wartości natury i pamiątek historii kultury: Krajowa Rada Ochrony Przyrody ogłosiła pasmo skal obszarem znajdującym się pod ochroną przyrody.

Podobnie znajdują się kamienne ule na krawędzi i na stronie zachodniej **Szczytu Ispánberk** wznoszącego się na zachód od Szomolyi, na wschód od wioski znajdującej się na **Górze Gyűr** i na północ na **Górze Csobánka**. Nazwa kamiennych nisz: „kamiennych uli” tylko w Szomolyi była używana.

W wiosce sadownictwo ma wielowiekowe tradycje, szczególnie są znane i lubiane **czarne czereśnie o krótkiej łodydze**, których cechą jest jeszcze bordowo-czerwony mięszk i wyjątkowy smak. Ludność wioski podobnie jest dumna z tutaj rosnących o wysokiej jakości winogron, które są podstawowym surowcem najlepszych win Obszaru Winnic Egierskich (Egri Borvidék). W Szomolyi jest kilka bardzo dobrych **piwnic winnych**. Prywatne małe i duże winiarstwo zapewnia pod każdym względem rekreację będącą na wysokim poziomie. Powołanie, wiedza znawców win wzbudza szacunek u gości, którzy kosztują wino na degustacji.

Punkt informacyjny pod nazwą „Bukkaljai Kő-út” (Droga Kamienia u podnóża Gór Bukowych) – Eger, w Fellner-tömbbelső (w podwórzu bloku Fellner)

bukkaljai.info.hu

Urząd Burmistrza; Adres: Szomolya, Szabadság tér 1.
Tel.: +36 49/526-000 • www.szomolya.net

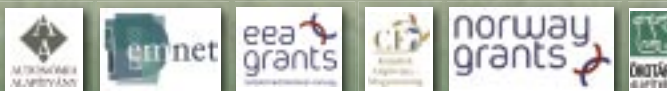
Mapa: Cartographia Kft.

1. Obora na owce
2. Kamienny ul – Góra Stara (Vén-hegy) (Kamienne Ule Szomolyi- Obszar Znajdujący się Pod Ochroną)
3. Kamienny ul – Szczyt Ispánberk (Ispánberki-tető)
4. Kamienny ul – Góra Gyűr (Gyűr-hegy)
5. Kamienny ul – Csobánka

Zdjęcia: **Havasi Norbert, Klein Dávid, Szögedi Zsuzsa**

Przygotował: Kaptárkó Természettudományi és Kulturális Egyesület z finansowaniem Norwég Civil Támogatási Alap

www.kaptarko.hu

Szomolya

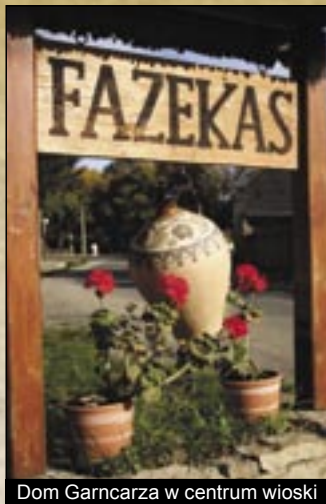
Kościół rzymsko-katolicki wioski Szomolya

Szomolya leży na wschód od Egeru, u podnóża Gór Bukowych w dolinie potoku Kani (Kánya). Pierwsze wzmianki o osadzie pochodzą z aktu darowizny z roku 1269. Osada wtedy jeszcze miało nazwę z przydomkiem: Ighazoszumula. Już w XIII wieku składała się z dwóch części: Egyházasszomolya i Felsőszomolya. Kartuzjański przeor klasztoru w Felsőtárkány kupił wioskę Felsőszomolya w roku 1486. Wioska miała kilku właścicieli spomiędzy nich przez długi czas należała do egerskiej kapituły, która jeszcze i w roku 1935 posiadała 1208 morgów katastralnych. Turcy zrujnowa-

li wioskę i zobowiązali jej mieszkańców do płacenia podatku. Ze względu na jej położenie geograficzne ani walki tureckiego okresu, ani walki za czasów kuruców nie wyrządziły dużych strat wiosce. (Kurucowie to uczestnicy antyfeudalnych i wyzwolńczych powstań chłopskich na Węgrzech.) Wioska przybrała nazwę Gömbösfalva na cześć dawnego ministra Gömbös Gyula po jego śmierci w roku 1937, i do roku 1945 pod tą nazwą figurowała na dawnych mapach. Szomolya w latach 1930 była kwitnącym osiedlem a jej czereśnie szomolyańskie (szomolyai cseresznye) miały duży rynek zbytu za granicą. W wiosce na głównym rynku stojący posąg Gömbös Gyula został wywieziony z Szomolyi po roku 1945 w nieznane miejsce. Niektórzy ludzie tak mówią, że go zakopano i do dziś jest w wiosce. Nikt nie zna prawdy.

Stożek skalny w miejscu nazywanym Tron Króla (Királyszék) na zachodniej stronie Góry Starej (Vén-hegy)

Dom Garncarza w centrum wioski

I dzisiaj widoczny kościół rzymsko-katolicki (p.w. Małej Błogosławionej Dziewicy) z jego chrzcielnicą i kropielnicą z wieku Árpada (wódz węgierski, protoplasta dynastii Arpadów) został wybudowany pod koniec XIX wieku na miejscu wcześniejszego kościoła w stylu romańskim, który pochodził z XIII wieku. Rzeźbione kamienie kościoła w stylu romańskim zostały wbudowane w ogrodzenie cmentarza. Później stąd zostały wyklute i przewieziono je do muzeum zamku Egeru i dziś są umieszczone w kolekcji kamieni. Rozprzestrzenienie kamiennego górnictwa i kamieniarstwa są rezultatami sprzyjających warunków naturalnych w tej okolicy. Wydobywane tufy riolitowe i dactitowe na granicy wioski okazały się bardzo dobrym materiałem budowlanym, a poza tym w tej skale drążono znajdujące się w wiosce i piwnice i jaskinie mieszkalne, a nawet na północnym brzegu wioski znajdziemy olbrzymią oborę na owce wydrążoną w skale. Według spisu z roku 1862 w wiosce było 82 jaskinie mieszkalne, a między dwoma wojnami światowymi w 172 jaskiniach mieszkalnych zamieszkiwało 820 osób. W roku 1971 takich mieszkań znajdowało się 39 w osadzie, z tych 27 było zamieszkałych. Krajowo też notowana jaskinia mieszkalna znajdująca się przy ulicy Toldi'ego pod num. 28., dzisiaj jest domem regionalnym będącym pod ochroną zabytków.

Mistrzowie kamieniarze wioski byli znani ze swojego rzemiosła. Kładzione kamienne ściany, kamienne krzyże, posągi, kolumny ganku, wszystkie z nich świadczą o profesjonalności miejscowych kamieniarzy i do dzisiaj też stwarzają przyjemny nastrój patrząc na ulice osady. Szalóki Márton był członkiem jednej ze sławnych rodzin kamieniarskich. Nie uczył się kamieniarstwa- zajmował się tym wyłącznie z przyjemności. Może właśnie dlatego był zdolny do wyrzeźbienia w kamieniu jakichkolwiek najbardziej wyszukanych, fantastycznych pomysłów. Pod koniec swego życia stracił wzrok. Swoje ostatnie prace przygotował jako niewidomy. Wieś i jej okolice znały go tylko jako „niewidomy rzeźbiarz”. Jego dom mieszkalny stał przy dzisiejszej ulicy Kossutha pod num. 38. Wejście do jego piwnicy ozdabiały dwa kamienne lwy, które są teraz na portalu domu. Nad wejściem do piwnicy znajduje się relief ze scenami biblijnymi i postaciami historycznymi. Erozja spowodowana przez pogodę bardzo zniszczyła relief.

I dzisiaj widoczny kościół rzymsko-katolicki (p.w. Małej Błogosławionej Dziewicy) z jego chrzcielnicą i kropielnicą z wieku Árpada (wódz węgierski, protoplasta dynastii Arpadów) został wybudowany pod koniec XIX wieku na miejscu wcześniejszego kościoła w stylu romańskim, który pochodził z XIII wieku. Rzeźbione kamienie kościoła w stylu romańskim zostały wbudowane w ogrodzenie cmentarza. Później stąd zostały wyklute i przewieziono je do muzeum zamku Egeru i dziś są umieszczone w kolekcji kamieni.

Rozprzestrzenienie kamiennego górnictwa i kamieniarstwa są rezultatami sprzyjających warunków naturalnych w tej okolicy.

Obora kamienna na północnej granicy wioski

Pod koniec swojego życia już jako niewidomy wydrążył w piwnicy dwie cele kamienne. W jednej widać małej ołtarz z Chrystusem i Marią. W drugiej celi kamiennej znajduje się łóżko rzeźbione z kamienia. Koniec swojego życia spędził tutaj po utracie wzroku całkiem w odosobnieniu.

Warto odwiedzić Dom garncarza znajdującego się w centrum wioski. Mistrz garncarz zyskał sławę w całym kraju ze swoich wyrobów ceramicznych, a na podwórzu znajduje się kolekcja kamiennych rzeźb świadcząca o przeszłości (historii) Szomolyi. W kolekcji kamieni lekarza wsi Dr. Molnár Istvána można podziwiać rzeźby, nagrobki, kamienne garnki z początku lat 1900.

Na granicy wioski Szomolya w czterech miejscach na 13 kamiennych ulach ogółem jest 137 kamiennych nisy. Na zachód osady na zboczu wznoszącej się Góry Starej (Vén-hegy), na zboczu pagórka nad łąką Ul (Kaptár) ciągnie się większe pasmo tufy riolitowej, które jest podzielone na 8 kamiennych uli mających kształt stożka, gdzie ogólnie możemy naliczyć 117 kamiennych nisy. W tej stronie doliny występuje jedna piąta wszystkich kamiennych nisy na Węgrzech. Na tym samym miejscu

Rzeźbiony kamienne lew – dzieło Szalóki'ego Mártona